

ÚSTAVNĚ PRÁVNÍ ZÁKLADY PRÁVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Ilona Jančářová
2007

ÚSTAVA ČR

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky:

- Preambule - odhodlání společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní bohatství
- Čl. 7 - stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství

LZPS

Usnesení předsednictva ČNR o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR č. 2/1993 Sb.

Čl. 11 - Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.

LZPS

Čl. 35 –

Každý má právo na příznivé životní prostředí.

Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.

Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem

PRÁVO NA PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Přípustnou míru znečišťování životního prostředí určují mezní hodnoty stanovené zvláštními předpisy; tyto hodnoty se stanoví v souladu s dosaženým stupněm poznání tak, aby nebylo ohrožováno zdraví lidí a aby nebyly ohrožovány další živé organismy a ostatní složky životního prostředí.

LZPS

Čl. 36 -

Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví - li zákon jinak.

Čl. 41/1 -

Práv uvedených v čl. 28, 31 a 35 Listiny je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí.

OCHRANA PRÁV

System soudů:

- Obecné soudnictví
- Správní soudnictví
- Ústavní soudnictví
- Evropský soud pro lidská práva

NÁLEZY ÚSTAVNÍHO SOUDU

- III. ÚS 70/97 – Skutečnost, že životní prostředí je veřejným statkem, nevylučuje existenci subjektivního práva na příznivé životní prostředí, jakož i práva v zákonem stanoveném rozsahu se jej domáhat (čl. 41)
- I. ÚS 282/97 – Čl. 35 LZPS na právnické osoby vztahovat nelze. Práva vztahující se k životnímu prostředí přísluší pouze osobám fyzickým, jelikož se jedná o biologické organismy, které – na rozdíl od právnických osob podléhají eventuálním negativním vlivům životního prostředí.

PŘÍKLAD HLINÍKÁRNA

Společnost HBG, a.s. zakoupila objekt staré teplárny, která již ukončila provoz, spolu s příslušnými pozemky. Hodlá teplárnu přestavět a v nové provozovně přetavovat hliník. Technologie, kterou hodlá hliníkárnu vybavit, by splňovala veškeré požadavky stanovené právními předpisy na ochranu ovzduší, dalších složek životního prostředí i na ochranu zdraví člověka.

Místní obyvatelé, kteří se obávají možných negativních vlivů hliníkárny na své okolí, se postavili proti navrhovanému projektu. Tvrdí, že tím bude porušeno jejich právo na příznivé životní prostředí, neboť v objektu budou umístěny rafinační soli, které by při případném úniku mohly představovat závažné nebezpečí pro životní prostředí i zdraví obyvatel.

Projekt hliníkárny je v souladu se schválenou územně plánovací dokumentací. Společnost HBG, a.s. podala návrh na zahájení řízení o změně v užívání stavby. Zajímá se o to, zda veřejnost v daném případě by skutečně mohla uspět s tvrzením o porušování práva na příznivé životní prostředí a jak se proti tomu může bránit. Je v souladu s právem, aby stavební úřad zamítl návrh na změnu v užívání stavby a proč? Může být tento projekt zamítnut z toho důvodu, že obec nemá o zamýšlenou aktivitu ve svém územním obvodu zájem?

(Čl. 35 a 26 LZPS)

PŘÍKLAD ASTMA

Matka pětiletého dítěte chce žalovat stát proto, že se domnívá, že u jejího syna se v důsledku nadměrného znečištění ovzduší v místě jejich bydliště projevilo těžké astma a alergie. Žalobou se chce domáhat jednoho z lidských práv zakotvených v Listině základních práv a svobod – práva na příznivé životní prostředí.

Posudte šance na úspěch této matky jako žalobkyně ve výše uvedené věci. (Čl. 35, 36 a 41 LZPS)

LZPS

- Čl. 6 - Každý má právo na život.
- Čl. 31 - Každý má právo na ochranu zdraví.
- Čl. 28 - Zaměstnanci mají právo na uspokojivé pracovní podmínky.

LZPS

**Čl. 9 - Nikdo nesmí být podroben nuceným pracím
nebo službám.**

Výjimka:

Služba vyžadovaná na základě zákona v případě živelných pohrom, nehod nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty. Jednání uložené zákonem pro ochranu života, zdraví nebo práv druhých.

LZPS

Čl. 12 - Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.

Výjimka:

Pokud je obydlí používáno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou být takové zásahy zákonem dovoleny, je-li to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy.

LZPS

Čl. 14 - Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.

Výjimka:

Tyto svobody mohou být omezeny na vymezených územích mj. z důvodu ochrany přírody.

LZPS

- Čl. 18 - Právo petiční
- Čl. 19 - Právo shromažďovací
- Čl. 20 - Právo sdružovací

LZPS

- Čl. 21 - Právo občanů podílet se na správě věcí veřejných
- Čl. 17/5 - Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti.